

РЕСПУБЛИКА БУРЯТИЯ

БУРЯАД УЛАСАЙ

ЗАКОН

ХУУЛИ

**Буряад Уласай хуули тогтоолгын зарим шийдхэбэринүүдтэ
хубилалтануудые оруулха тухай**

*Буряад Уласай Арадай Хурал
2026 оной апрелин 23-да
баталан абаа*

1-дэхи статья

«Буряад Уласай захиргаанай-дэбисхэрэй байгуулга тухай» гэхэн 2007 оной сентябриин 10-ай № 2433-III Буряад Уласай Хуулиин 14.2-дохи статьягай 4-дэхи хубида (Буряад Уласай Хуулита шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2007, № 8 – 9 (101 – 102); 2008, № 4 – 5 (109 – 110); 2009, № 6 – 8 (123 – 125); 2010, № 1 – 3 (130 – 132); 2011, № 6 – 7 (147 – 148); 2013, № 12 (177); 2014, № 5 (182); «Бурятия» сонин, 2007, сентябриин 13; 2008, майн 6; 2009, июлиин 8; 2010, мартын 6; 2011, июлиин 12; 2013, декабриин 19; 2014, майн 13, ноябриин 18; 2015, мартын 17; 2016, октябриин 7, октябриин 11; 2017, июлиин 21; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2013, декабриин 16; 2014, майн 8, ноябриин 17; 2015, мартын 13; 2016, октябриин 5, октябриин 7; 2017, июлиин 10; «Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентство» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2023, майн 2; 2024, июлиин 9) «Буряад Уласай захиргаанай-дэбисхэрэй байгуулгын тобьёгой» гэхэн үгэнүүдые «Буряад Уласай захиргаанай-дэбисхэрэй хэсэгүүдэй ба нуурин газарнуудай тобьёгой» гэжэ хэлгэн, хубилалта оруулха.

2-дохи статья

«Буряад Уласта эхин шатын шүүгшэдэй ажаябуулга тухай мэдээсэлдэ оролго хангаха тухай» гэхэн 2010 оной майн 14-эй № 1377-IV Буряад Уласай Хуулиин 6-дахи статьягай 5-дахи хубида (Буряад Уласай Хуулита шийдхэбэринүүдэй суглуулбари, 2010, № 4 – 5 (133 – 134); 2011, № 8 – 10 (149 – 151), № 11 – 12 (152 – 153); 2014, № 5 (182); «Бурятия» сонин, 2010, майн 15; 2011, октябриин 19, ноябриин 22; 2014, майн 13; Буряад Уласай гүрэнэй засагай зургаануудай албан ёһоной портал (www.egov-buryatia.ru), 2014, майн 8; 2017, декабриин 11; 2018, июлиин 8) удаадахи хубилалтануудые оруулха:

- 1) «албан ёһоной сайтын» гэхэн үгэнүүдэй удаа «, албан ёһоной хуудалануудай» гэхэн үгэнүүдые нэмэхэ;
- 2) «тэрээн» гэхэн үгы «тэдээн» гэжэ хэлгэхэ.

3-дахи статья

«Буряад Уласта нютагай өөһэдын хүтэлбэри эмхидхэлгэ тухай» гэхэн 2025 оной декабриин 18-ай № 1325-VII Буряад Уласай Хуулида («Мэдээсэлэй «Буряад үнэн» агентствo» гэхэн сүлжээтэ хэблэл, 2025, декабриин 19; 2026, мартын 6) удаадахи хубилалтануудые оруулха:

- 1) удаадахи удхатай 9.1-дэхи статья нэмэхэ:

«9.1-дэхи статья. Нютагай засагай байгууламжые шэнэдхэн хубилгалгын, нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдые хубилгалгын асуудалнуудые шийдхэхэдэ, Буряад Уласай Арадай Хуралда тушаагдадаг дансануудай ба баримта бэшгүүдэй тоолбори

1. Нютагай засагай байгууламжые шэнэдхэн хубилгалгын, нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдые хубилгалгын асуудалнуудые шийдхэхэдэ, хубилалтануудые үүсхэгшэд Буряад Уласай Арадай Хуралда Буряад Уласай хуулийн түлэб оруулдаг, тэрээндэ удаадахи дансанууд ба баримта бэшгүүд хабсаргагдадаг гэбэл:

- 1) нютагай бүгэдын ханал хуряалга үнгэргэхэ үүсхэл дэбжүүлхын тула холбоото уласай хууляар ба Буряад Уласай хууляар хараалагдаһан нютагай засагай байгууламжые хубилгаха тухай, нютагай засагай байгууламжын хилэ хубилгаха тухай дуугаа үгэлгын дүнгүүд тухай зохистой һунгуулийн комиссийн шийдхэбэри (хүн зоной үүсхэһэн ушарта);

- 2) зохистой нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай шийдхэбэри гү, али гүрэнэй засагай зургаануудай шийдхэбэри (заагдаһан зургаануудай үүсхэһэн ушарта);

- 3) газарай хуулига харилсаануудай халбарида бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлдэг зургаануудай гэршэлһэн болон нютагай засагай байгууламжын засаг даргын, мүн хилэнүүдэйн хубилгагдаха ёһотой шадархи нютагай засагай байгууламжануудай засаг дарганарай зүбшэһэн зохистой нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдэй газарай зурагай тодорхойлолто түсэблэгдэһэн хилэнүүдэй тодорхойлолтотойгоор;

- 4) «Газар эсхэмжэлгэ тухай» гэхэн 2001 оной июнийн 18-ай № 78-ФЗ Холбоото уласай хууляар тогтоогдоһон эрилтэнүүдэй ёһоор бэлдэгдэһэн, газар эсхэмжэлгын дансануудые зүбшэхын тула хараалагдаһан гуримаар Гүрэнэй бүридхэлгын, кадастрай ба газарай зураг зохёолгын холбоото уласай албанай Буряад Уластахи газар дэбисхэрэй зургаантай зүбшэһэн газар эсхэмжэлгын зохистой дэбисхэрэй тобшо зураг (түсэб).

2. Буряад Уласай хуулийн түлэбэй тайлбари бэшэг нютагай засагай байгууламжые шэнэдхэн хубилгаха, нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдые хубилгаха зүйтэй байһанай үндэһе баримтатай, нютагай засагай байгууламжын дэбисхэрэй хэмжээн ба хүн зоной тоо, үйлэдбэрийн ба нийгэмэй-соёлой эмхинүүдэй, гол газар ашаглагшадай бии тухай, зам харилсаанай байдал ба һуурин газарнуудһаа нютагай засагай байгууламжын захиргаата түб хүрэтэр зай тухай нэмэлтэ мэдээнүүдтэй байха ёһотой.

3. Буряад Уласай хуулийн түлэбэй мүнгэн һангай-эдэй засагай үндэһе баримта нютагай засагай байгууламжые шэнэдхэн хубилгахада, нютагай засагай байгууламжын хилэнүүдые хубилгахада ушардаг гаршануудые хааха газарнуудые зааһан гаршануудай түсэбтэй байха ёһотой.»;

2) 20-дохи статьяда:

а) 2-дохи хубида «Буряад Уласай хууляар.» гэхэн үгэнүүдые «Буряад Уласта эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2009 оной мартын 16-ай № 701-IV Буряад Уласай Хууляар» гэжэ һэлгэхэ;

б) удаадахи удхатай 3 – 6-дахи хубинуудые нэмэхэ:

«3. Тус статьягай 2-дохи хубийн ёһоор үнгэргэгдэһэн шалгалтын дүнгөөр Оросой Холбоото Уласай эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай хууляар тогтоогдоһон хизаарлалтануудые, хорилтонуудые сахяагүй, уялгануудые дүүргээгүй байһанай баримтануудай элирүүлэгдэхэдэ, Буряад Уласай Толгойлогшо нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурай бүрин этигэмжэнүүдые болзорһоо урид болюулха гү, али тус нюур тушаа харюусалгын бусад хэмжээ хэрэглэхэ тухай мэдүүлгэтэйгээр зохистой шийдхэбэри абаха бүрин этигэмжэтэй нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зургаанда гү, али шүүлтын газарта хандадаг.

4. Эдэ мэдээнүүдые хазагайруулгын ехэ бэшэ һаань, холбоото уласай хуулийн ёһоор өөрынгөө олзо оршонууд, гаршанууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай, мүн наһанайнгаа нүхэрэй ба хуулийн наһа гүйсөөгүй хүүгэдэйнгөө олзо оршонууд, гаршанууд тухай, зөөри ба зөөрийн удха шанартай уялганууд тухай мэдээнүүдые үнэн зүб бэшэ гү, али дүүрэн бэшэ мэдээнүүдые тушааһан нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурта харюусалгын удаадахи хэмжээнүүд хэрэглэгдэжэ болохо:

1) һэргылгэ;

2) нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурые бүрин этигэмжэнүүдэйн болзорой түгэсэтэр нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зохистой зургаанда тушаал эзэлхэ эрхэ хаһалгатайгаар нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зохистой зургаанда тушаалһаань сүлөөлэлгэ;

3) бүрин этигэмжэнүүдэйн болзорой түгэсэтэр саг үргэлжын үндэһөөр бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлхэ эрхэ хаһалгатайгаар саг үргэлжын үндэһөөр бүрин этигэмжэнүүдые бээлүүлгэһээ сүлөөлэлгэ;

4) бүрин этигэмжэнүүдэйн болзорой түгэсэтэр нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зохистой зургаанда тушаалнуудые эзэлхэ хорилто;

5) бүрин этигэмжэнүүдэйн болзорой дүүрэтэр саг үргэлжын үндэһөөр

бүрин этигэмжэнүүдые дүүргэхэ хорилто.

5. Нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурта тус статьягай 4-дэхи хубида заагдаһан харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай шийдхэбэри абалгын гурим (саашадаа - шийдхэбэри) тус Хуулийн ёһоор нютагай засагай гуримшуулгын хуули ёһоной шийдхэбэреэр тодорхойлогдодог.

Заагдаһан гурим хараалха ёһотой гэдэл:

1) нютагай өөһэдын хүтэлбэрийн зохистой зургаанай нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурта харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудал хаража үзэлгын гурим, тэрэ тоодо:

тэрээн тушаа харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалай харан үзэгдэжэ байһан нюурта заагдаһан асуудал хаража үзэхэ үдэр ба саг тухай дуулгаха гурим ба болзор;

тэрээн тушаа харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалай хаража үзэгдэжэ байһан нюурай тайлбари үгэхэ гурим;

харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай асуудалаар шийдхэбэри абаха болзор, тэрэ тус хубийн арбан дүрбэдэхи абзацта заагдаһан хугасааһаа ехэ байха ёһогүй;

харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ асуудалаар дуугаа үгэлгын гурим;

2) харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай шийдхэбэрийн үзүүлэгдэһэн мэдээнүүдэй хазагайралтанууд ехэ бэшэ гэжэ тоолохо үндэһэ баримтатай байлга;

3) шийдхэбэрийн харюусалгын шэлэгдэһэн хэмжээ хэрэглэлгын үндэһэ баримтатай байлга;

4) Буряад Уласай Толгойлогшын абаһан шийдхэбэри тухай мэдээсэхэ гурим ба болзор.

Заагдаһан гурим нютагай засагай тушаалнуудые эзэлдэг нюурнуудай тушаалайнгаа ёһоор бээ абажа ябаха эрилтэнүүдые сахилгын болон тус статьягай 4-дэхи хубида заагдаһан харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай Буряад Уласай Толгойлогшын мэдүүлгэдэ бэшэгдэһэн мэдээнүүдые уридшалан хаража үзэхын тула ашаг һонирхолнуудай зүрилдөө гуримшуулгын талаар комисси байгуулхые хараалжа болохо.

Тус статьягай 4-дэхи хубида заагдаһан харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай шийдхэбэри абахада, нютагай засагай тушаал эзэлдэг нюурай эдилгэ абалгын гэмтэ ябадалай түхэл, тэрэнэй хэр зэргэ хүндэнь, тэрэниие гаргаһан эрхэ байдал, мүн гэмтэ хэрэг үйлэдэгшын абари зангай онсо шэнжэнүүд, тэрэнэй тушаалайнгаа уялгануудые (бүрин этигэмжэнүүдые) дүүргэлгын урдахи дүнгүүд, эдилгэ абалгада эсэргүүсэхэ зорилгоор тогтоогдоһон бусад хизаарлалтануудые, хорилтонуудые ба уялгануудые сахилга хараада абтадаг.

Харюусалгын хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай шийдхэбэри нюур бүхэндэ аминдань абтадаг ба бэшэмэл түхэлөөр албан түхэлжүүлэгдэдэг.

Шийдхэбэри тус статьягай 4-дэхи хубида заагдаһан харюусалгын

хэмжээнүүдые хэрэглэхэ тухай Буряад Уласай Толгойлогшын мэдүүлгын ороһон үдэрһөө 30 үдэрэй үнгэрхэхөө орой бэшэ, харин хэрбээ тус мэдүүлгын нютагай засагай байгууламжын түлөөлэлгэтэ зургаанай сессинүүдэй хоорондохи хугасаада ороо хаань, мэдүүлгын ороһон үдэрһөө гурбан нарын үнгэрхэхөө орой бэшэ абтадаг.

Шиидхэбэри абтаһан үдэрһөө 5 үдэрэй үнгэрхэхөө орой бэшэ албан ёһоор толилогдохо ёһотой.

6. Хэрбээ тиимэ хизаарлалтануудые, хорилтонуудые ба эрилтэнүүдые сахяагүй, мүн тиимэ уялгануудые дүүргээгүй байлга тус нюурнуудһаа дулдыдадаггүй ушарнуудай хойшолон гэжэ «Эдилгэ абалгада эсэргүүсэлгэ тухай» гэхэн 2008 оной декабриин 25-ай № 273-ФЗ Холбоото уласай хуулиин 13-дахи статьягай 3 - 6-дахи хубинуудаар хараалагдаһан гуримаар мүрдэлгын тоолоһон ушарта нютагай засагай тушаалнуудые эзэлдэг нюурнууд эдилгэ абалгада эсэргүүсэхэ зорилгоор холбоото уласай хууляар ба холбоото уласай бусад хуулинуудаар тогтоогдоһон хизаарлалтануудые ба хорилтонуудые, ашаг һонирхолнуудай зүрилдөө һэргылэн сараха гү, али гуримшуулха тухай эрилтэнүүдые сахяагүй болон уялгануудые дүүргээгүй байһанай түлөө харюусалгаһаа сүлөөлэгдэдэг.».

4-дэхи статья

Тус Хуули албан ёһоор толилогдоһон үдэрэй удаа хүсэндөө орохо.

Буряад Уласай Толгойлогшо

А.С. ЦЫДЕНОВ

Улаан-Үдэ хото
2026 оной майн 3

№ 1458-VII